

Мисливцеві, що йому вперше в житті доводиться їхати чи йти полювати вовка, раз і назавжди слід обов'язково запам'ятати стару нашу народну приповідку :

"Не бійсь вовка, — сідай у хаті".

Вовк — хижак і хижак лютий, кровожадливий, — проте боятися його нема чого.

Кіндрат Калістратович Моргниоко, давній і досвідчений убийвовк, — так він усім розповідав і всіх учив, що вовк — звір надто полохливий і боязкий.

— Ось послушайте, — казав усім Кіндрат Калістратович. — Живу, як знаєте, я на хуторі і якраз на узліссі. Кошара моя стріхою аж на ліщину ніби налягає. От вовк і нанюхав моїх овечок. Продер глупої ночі під стріхою в кошару дірку та й уплигнув серед овечки. Ну, в кошарі, звісно, ґвалт, — вівці: "Ме-е-е!", та й у хліві, — а хлів поруч, — корова в рев! Я почув, вискочив з хати та прожогом у кошару. А воно щось сіре повз мене під стріху — шелесть! Крізь дірку проскочити не встигло, як я його за хвіст, а воно, видите, вовк. Ну, лякливий же, я вам скажу, звір! Така вже, звиніть, неприємність! Хоч що ви мені тут кажіть, а вовк — звір кріпко полохливий!

А на нашу думку, це ще не такий сильний аргумент за вовчу полохливість, бо хто знає, яка б "неприємність" вийшла, коли б вовк зненацька захопив Кіндрата Калістратовича, ну, не за хвіст, а взагалі ззаду... А Кіндрата Калістратовича ми всі знали за хоробру і сильну духом людину.

Та хоч вовк, може, й не такий уже сильно полохливий, проте ще раз кажемо:

"Не бійсь вовка!"

Полювати вовка — це для мисливця і честь, і обов'язок, бо хто ж таки не почервоніє й очей долу не спустить, коли йому скажуть:

— Сидите ви тут, сидите, охотникамії прозиваєтесь, а у Вербовому хуторі вчора вовки трьох овець зарізали та телиці лівий задок од'їли.

— А де це Вербовий хутір?

— Од Зачепилівки кілометрів не більш як з п'ять буде. Як доїдете до могили, так дорога вліво піде, тією дорогою й їдьте. Ярок переїдете, беріть праворуч, та понад ярком, понад ярком, нікуди не звертаючи, якраз у Вербовий хутір і в'їдете...

— А вовки хіба в самому хуторі?

— Ні, на хуторі питаєте кривого Степана, — він знає, де вовки. Той усе на світі знає. Давній охотник, тільки правов не вибрав.

— Чи не в Перещепиному це лісі? — кидає Кіндрат Калістратович.

— Та, мабуть, що в Перещепиному. Де ж їм більше бути, як не в Перещепиному... І лісу чимало, і самі ж вам ярки та балки. Тільки в Перещепиному. Вовка там як хмари! Закурить нема?

— Закурюйте!

— Так почекайте, — устряв знову Кіндрат Калістратович. — Як у Перещепиному, так чого ж нам тоді до Вербового хутора їхати? Перещепине, — воно ж біля Розлогого хутора, а Вербовий — так він же біля Кучерявої балки... То, може ж, то вовки з Кучерявої балки?

— Мо' й так! Воно, конешно, вовк, конешно, звір! Правильно! Тільки в Кучерявій! Густа балка і чималенька балка. Ох, і вовка там! Як завиють, — волосся дротом!

— Так тоді давайте до Вербового вдаримося! Це — в Кучерявій!

— Так-таки до Вербового й прямуйте. Та там спитаєте кривого Степана, — його всі там знають. Той вам і розкаже, й покаже. Він усе знає, бо охотиик давній, от тільки що оце тепер правов не вибрав.

— Ну поїхали! Прощайте! Спасибі, що сказали!

— Щасливої! Підсипте ще махорочки! Запашна махорочка!

— Закурюйте!

— Спасибі. Так як ярк переїдете, беріть зразу понад ярком і аж до самого Вербового. Три ж овечки й телиця, — господарству ж збитки які. Ніззя, треба винищити. Бувайте здорові!

II

Ну, значить, переїхали ярк, взяли праворуч, та понад ярком, понад ярком, нікуди не звертаючи, прямісінько у Вербовий хутір.

— Тр-р-р! Драстуйте, бабусю!

— Драстуйте!

— Де тут, скажіть, будь ласка, кривий Степан живе?

— Кривий Степан?

— Еге! Охотник!

— Так він же ж тепер не охотник: він без правові А живе він... Одна... Друга... Третя... Четверта... П'ята... Шоста... Сьома... за четвертою хатою повернете в уличку. Тією вуличкою у самісінький двір так і в'їдете.

— Спасибі, бабусю!

— Тільки сьогодні неділя, мабуть, його вдома пс-ма, на охоту пішов.

— Та то вже як там буде!

За четвертою хатою вулички нема. Стали.

Бабуся кричить:

— Та куди ж ви? Вже проїхали!

— Та то ж, бабусю, третя хата, а не четверта!

— Дивись, а я думала — четверта. Недобачаю вже я. Не тільки вулиці, а вже й нитки в голку не вштрикну.

Завернули у вуличку і прямісінько в двір.

— Драстуйте, Степане! як вас?..

— Іванович...

— Степане Івановичу! Це ви охотник?

— Охотник-то я, конешно, охотник, так тільки не встиг правов виправить. Без правов. Не охочусь гелер...

— Вовки, кажуть, одолівають тут вас?

— Ні, такого щось не чують! Тихо з вовками, хвалити бога, тихо поки що... Зайчики, ті, конешно, попадаються. І густенько... Лисичку іноді торохнеш... Буває...

— А троє овець хто зарізав?

— Троє? Не слухав... Позавчора Секлета, одноосібниця, заколола, так не вівцю, а кабанчика...

— А телиці зад хто од'їв?

— Що ви, товариші?! Це — брехня, вірте совісті, брехня. Десятий рік я старшим корівником. Коли хто навіть ударить, строго взиськую, а не то що цілі зади од'їдуть... Хто ж це вже підкопується?!

— Та ні, ми, Степане Івановичу, про вовків!

— Які такі вовки, коли в мене по дві тисячі літрів на фуражну корову, а вони— "зади од'їдають"? Хай знімають, коли не вірять!

Розтлумачуєте, кінець кінцем, у чім річ, і Степан Іванович заспокоюється.

— Так у вас про вовків, значить, не чують? А так поблизу де-небудь?

— Говорили, що кілометрів за п'ятнадцять звідси, у Попівському, ніби вують. І що справді ніби комусь зад од'їли... Не знаю тільки кому — чи телиці, чи комусь іншому...

— Поїдьмо, товариші, на Попівське! Може, там справді щось організуємо, — каже Кіндрат Калістратович. — Там таки справді бували облави на вовків і там таки є справжній мисливець, що має і прапорці, і зможе зібрати гучків-загонщиків, і знає, де поставити на номери. А я, як фахівець у цій справі, навчу вас, як полювати вовків облавою.

— Поїдьмо! Забились, так уже поїдемо. Сьогодні, може, вже не встигнемо, ну що ж, лишимося, завтра й пополюємо!

Поїхали!

Кіндрат Калістратович, давній убийвокк, розповідає про вовчу облаву.

— Ой цікава ця штука, товариші, облава на вовка. Вовк залягає на день у густій хащі і там лежить до ночі і тільки вночі виходить од "їдати телицям зади, різати овечки та лошата. Досвідчений охотніщ зарані вже знає, де вони є, бо прислухається до їхнього виття, а то й сам, виючи по-вовчому, викликає їх на відповідь, щоб уже напевне знати, де саме вони лежать. Коли це все вже вивчено, тоді починається облава. З'їздяться мисливці, зарані сповіщаються загонщики, з двох боків те місце обтягується шнурком, з прив'язаними на ньому прапорцями. З одного боку, де прапорців нема, розставляються на номерах охотники, а навпроти, здалека, заходять загонщики, запускаються, коли єсть, собаки... Звір піде на охотників, убік він не побіжить, бо боїться прапорців... От, значить, обложили, стали. Загонщики чекають знака, коли починати... У лісі тихо-тихо... Іноді тільки трісне гілочка, упаде з ялинки, стук-стукне дятел... Ви стоїте й "прочісуєте" зором свою територію: де стежка, де галявина, — щоб зарані вже знати, як бити вовка, коли він піде, — чи просто на вас, чи, може, трохи праворуч, чи ліворуч. Ви ж знаєте, що й праворуч, і ліворуч на номерах ваші товариші-мисливці. Отже, щоб не допустити його на їхню територію, а щоб вовк був ваш! І тільки ваш! От почалися гони. Крик, шум, гам. Тріщить десь ліщина, гавкають собаки, стріляє старшина загонщиків... Не ліс там у загонщиків, а пекло. Га-ла-ла! Тю! Го-го! Ух! Ох! Та-ра-ра-ра! — Пекло це прямує на вас. Отут уже держіться. Тут уже кожний тріск гілки — то

тріск усіх ваших нервів. Падіння шишки з ялинки — атомна бомба. Стрибок зайця — мінімум стрибок жирафи. Лисиця — тигр. А ви ж зайців і лисиць не стріляєте. Боже борони! Найтяжчий злочин — стріляти на вовчій охоті в щось інше, крім вовка. І от, нарешті, іде він. Я його, товариші, не тільки на око впізнаю, я його ходу за сто метрів знаю, я чую його єством своїм усім. І от — між кущами мельк! — сіре. Раз на мене — вважайте, що вовка нема. З першого пострілу. А там іще — постріл, там постріл. А якась роззява то й не помітить. А дехто, помітивши вовка, — на грушу. Буває й таке. А дехто й собаку, замість вовка, стукне. Буває й таке. Наближаються гонщики:

— Скільки взяли?

— Трьох!

— Скільки пройшло?

— Два!

— Ех ви! Як же це ви зівнули?! І от тоді на узліссі оповідання про колишні облави...

— А тоді, пам'ятаю...

— А отоді...

— А раз...

Та що там говорити...

Кіндрат Калістратович аж упрів, оповідаючи про вовчу облаву. Очі йому блищать. Почервонів увесь. Слухачі зачаровані.

IV

Їдете, значить, ви на Попівське.

Обабіч дороги, аж ген-ген — куди око дістає, закучерявилися зелені вруна колгоспної озимої пшениці.

А за зеленьми, на пагорках, чорніє, ніби воронове крило, колгоспна зяб...

Аж ось мчить з гори віз. Кобильчина летить галопом. На возі стоїть громадянин, кашкет йому набакир, в лівій руці віжки, а в правій — батіг, що загрозово навис над кобильчиною.

— Н-н-н-но! Н-н-н-но!

— Куди летиш, дядьку?

— Вовк!

— Де?

— Отам, на горі, на пшениці! Мишкує! Н-н-но! Кіндрат Калістратович, як старий і досвідчений убийвовк, резюмує:

— Нічого вдивительного нема! Може бути! Старі вовки, розлючені, що нічого не бояться, іноді виходять і вдень помишкувать на поле. Буває. Сіпни, Петре, коні, може, справді побачимо...

Підтюпцем вибираєтесь на гору. Праворуч од дороги пшениця пішла схилом до річечки. За річкою весь у вербах невеличкий хутірець.

— Он! — аж скрикнув Кіндрат Калістратович. Справді, серед великого лану озимої пшениці стоїть сірий звір. Він нахилив голову і щось ніби винює. Потім починає гребти лапою землю.

— Хлопці! — шепотить Кіндрат Калістратович. — Один стрибай тут і, пригнувшись, до річки. Другий ізстрибуй трохи далі. Петре Івановичу, ви станете отам, за пагорком, а я спущусь до он тієї вербички. Поволеньки сходьтесь і наганяйте його на мене. Я не промажу. А ти, Петре, їдь собі потсхеньку дорогою та співай, щоб він на тебе поглядав. Пішли.

Всі, попригинавшись, розбігаються, як наказав старий і досвідчений убийвок Кіндрат Калістратович, і починають оточувати звіра. Звір, видать, не дуже полохливий, бувалий звір, бо не видно, щоб дуже нервувався. Побачивши, що до нього наближаються люди, він потихеньку почав одходити, і тоді тільки, як гарячий Петро Іванович, не витримавши, побіг за ним, — легеньким скоком подався на хутірець, прямісінько на Кіндрата Калістратовича.

Підпустивши звіра метрів на п'ятдесят, Кіндрат Калістратович вистрілив.

Звір дико зааякав, підстрибнув і вдаривсь об землю.

Кіндрат Калістратович його вдруге...

Раптом із садка біля крайньої хати одчайдушний крик:

— Тату! Нашу сучку вбили!

І на постріли, і на крик вибігають чоловіка з п'ять хуторян...

Тут дозвольте хвилин на п'ять прервати оповідання...

А через хвилин п'ять ясно вже було все:

— П'ятдесят — і не менше! Зійшлися на тридцяти.

— Та заберіть семеро цуценят, бо чим я їх готуватиму!

Їдучи далі, Кіндрат Калістратович говорив:

— Нічого вдивительного нема, що зовк виходить і вдень мишкувати на поле... — А подумавши трохи, ніби сам уже до себе, додав: — Тільки ж топ був без цуценят.

1945